Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Syvende Afdeling)

28. oktober 2021 *

»Præjudiciel forelæggelse – skatter og afgifter – direktiv 92/83/EØF – punktafgifter – øl – artikel 4, stk. 2 – mulighed for at anvende reducerede punktafgiftssatser på øl, der er brygget af små uafhængige bryggerier – behandling af to eller flere små bryggerier som ét enkelt lille uafhængigt bryggeri – gennemførelsespligt«

I de forenede sager C-221/20 og C-223/20,

angående anmodninger om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Korkein hallinto-oikeus (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Finland) ved afgørelser af 20. maj 2020, indgået til Domstolen den 28. maj 2020, i sager anlagt af

A Oy (sag C-221/20),

B Oy (sag C-223/20),

procesdeltager:

Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö,

har

DOMSTOLEN (Syvende Afdeling),

sammensat af formanden for Sjette Afdeling, I. Ziemele (refererende dommer), som fungerende formand for Syvende Afdeling, og dommerne P.G. Xuereb og A. Kumin,

generaladvokat: E. Tanchev,

justitssekretær: fuldmægtig C. Strömholm,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 1. juli 2021,

efter at der er afgivet indlæg af:

– A Oy og B Oy ved varatuomari J. Hopsu,

– den finske regering ved M. Pere, som befuldmægtiget,

* Processprog: finsk.

– den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato A. Maddalo,

– Europa-Kommissionen ved C. Perrin, I. Koskinen og M. Huttunen, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningerne om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 4, stk. 2, andet punktum, i Rådets direktiv 92/83/EØF af 19. oktober 1992 om harmonisering af punktafgiftsstrukturen for alkohol og alkoholholdige drikkevarer (EFT 1992, L 316, s. 21).

2 Anmodningerne er blevet indgivet i forbindelse med sager anlagt af A Oy (sag C-221/20) og B Oy (sag C-223/20), som er selskaber, der udøver bryggerivirksomhed, vedrørende de afslag, der blev givet på at blive anset for et lille uafhængigt bryggeri med henblik på at opnå reducerede punktafgifter.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 92/83

3 Artikel 4, stk. 1 og 2, i direktiv 92/83 bestemmer:

»1. Medlemsstaterne kan for øl, der brygges af små uafhængige bryggerier, på følgende betingelser anvende reducerede punktafgiftssatser, som kan være forskellige alt afhængigt af den årlige produktion på de pågældende bryggerier:

– de reducerede satser gælder ikke for virksomheder, der producerer over 200 000 hl øl om året

– de reducerede satser, der kan ligge under minimumssatsen, må ikke ligge mere end 50% under den normale nationale punktafgiftssats.

2. I forbindelse med de reducerede satser forstås ved »små uafhængige bryggerier« et bryggeri, der er juridisk og økonomisk uafhængigt af andre bryggerier, og som benytter lokaler, der er fysisk adskilt fra andre bryggeriers lokaler og ikke drives på licens. Ved samarbejde mellem to eller flere små bryggerier med en samlet årlig produktion på ikke over 200 000 hl kan disse imidlertid behandles som et enkelt lille uafhængigt bryggeri.«

Direktiv 92/84

4 Følgende fremgår af syvende betragtning til Rådets direktiv 92/84/EØF af 19. oktober 1992 om indbyrdes tilnærmelse af punktafgiftssatserne for alkohol og alkoholholdige drikkevarer (EFT 1992, L 316, s. 29):

»[M]edlemsstaterne har forskellige metoder til beskatning af øl, og en sådan forskel bør fortsat kunne tillades bl.a. ved, at der fastsættes en minimumsafgiftssats baseret på såvel produktets indbrygningsprocent som dets alkoholindhold.«

Finske retsforskrifter

5 § 9, stk. 1 og 3, i alkoholi- ja alkoholijuomailolaki (1471/1994) (lov om afgift på alkohol og alkoholholdige drikkevarer (1471/1994)) i den affattelse, der var gældende indtil den 31. december 2014, bestemmer:

»Alkoholafgiften på øl reduceres, såfremt den afgiftspligtige person kan dokumentere, at øllet er brygget af en virksomhed, som er juridisk og økonomisk uafhængig af andre virksomheder i samme branche, og hvis den producerede ølmængde i et kalenderår ikke overstiger 10 000 000 l:

1) med 50%, såfremt den af virksomheden producerede ølmængde i kalenderåret ikke overstiger 200 000 l

2) med 30%, såfremt den af virksomheden producerede ølmængde i kalenderåret udgør over 200 000 l og højst 3 000 000 l

3) med 20%, såfremt den af virksomheden producerede ølmængde i kalenderåret udgør over 3 000 000 l og højst 5 500 000 l

4) med 10%, såfremt den af bryggeriet producerede ølmængde i kalenderåret udgør over 5 500 000 l og højst 10 000 000 l.

[…]

Hvis to eller flere bryggerier som omhandlet i stk. 1 udøver et produktions- eller driftsmæssigt samarbejde, skal det ikke lægges til grund, at dette betyder, at der består et juridisk eller økonomisk afhængighedsforhold mellem dem. Som produktions- eller driftsmæssigt samarbejde betragtes indkøb af råvarer og materialer, som er nødvendige for ølproduktionen, samt emballering af øllet, marketing og salg. Anvendelsen af dette stykke forudsætter dog, at virksomhedernes fælles produktion af øl i kalenderåret højst udgør 10 000 000 l.«

6 § 9, stk. 1 og 3, i lov om afgift på alkohol og alkoholholdige drikkevarer i den affattelse, der var gældende fra den 1. januar 2015, fastsætter:

»Alkoholafgiften på øl reduceres, hvis den afgiftspligtige person kan dokumentere, at øllet er brygget på et bryggeri, som er juridisk og økonomisk uafhængigt af andre bryggerier, er geografisk adskilt fra andre bryggerier, ikke udøver licensproduktion, og hvis producerede ølmængde i kalenderåret ikke overstiger 15 000 000 l:

1) med 50%, såfremt den af bryggeriet producerede ølmængde i kalenderåret ikke overstiger 500 000 l

2) med 30%, såfremt den af bryggeriet producerede ølmængde i kalenderåret udgør over 500 000 l og højst 3 000 000 l

3) med 20%, såfremt den af bryggeriet producerede ølmængde i kalenderåret udgør over 3 000 000 l og højst 5 500 000 l

4) med 10%, såfremt den af bryggeriet producerede ølmængde i kalenderåret udgør over 5 500 000 l og højst 10 000 000 l.

[…]

Hvis to eller flere bryggerier som omhandlet i stk. 1 udøver et produktions- eller driftsmæssigt samarbejde, skal det ikke lægges til grund, at dette betyder, at der består et juridisk eller økonomisk afhængighedsforhold mellem dem. Som produktions- eller driftsmæssigt samarbejde betragtes indkøb af råvarer og materialer, som er nødvendige for ølproduktionen, samt emballering af øllet, marketing og salg. Anvendelsen af dette stykke forudsætter dog, at bryggeriernes fælles produktion af øl i kalenderåret højst udgør 15 000 000 l.«

Tvisterne i hovedsagerne og de præjudicielle spørgsmål

7 I 2015 og 2016 gennemførte Tulli (toldvæsenet, Finland) virksomhedskontrol hos A og hos B, som er selskaber, der bl.a. udøver bryggerivirksomhed, for så vidt angår den afgift på alkohol og alkoholholdige drikkevarer, som disse selskaber skulle betale for perioderne fra den 1. maj 2013 til den 31. december 2015 (for A) og fra den 1. januar 2013 til den 31. december 2014 (for B).

8 Mens A og B i deres afgiftsangivelser for alkohol og alkoholholdige drikkevarer havde angivet afgiftspligtige leveringer af øl i den produktgruppe, hvor afgiften er reduceret med 50%, fandt toldvæsenet, at disse selskaber ikke kunne indrømmes denne reduktion, eftersom de ikke kunne anses for at være juridisk og økonomisk uafhængige bryggerier som omhandlet i § 9 i lov om afgift på alkohol og alkoholholdige drikkevarer, navnlig fordi de begge var delvist ejet af en tredjepart, som samtidigt var leder i A og B. I øvrigt bemærkede toldvæsenet med hensyn til en fælles afgiftspålæggelse af A Oy og B Oy, at den finske lovgiver i denne § 9 bevidst undlod at behandle to eller flere små bryggerier som ét enkelt bryggeri. Ved efteropkrævningsafgørelser af 9. december 2016 pålagde det nævnte toldvæsen A og B tillæg for sen betaling og straffetillæg.

9 Da de ikke fik medhold i deres administrative klager, anlagde A og B hver især søgsmål ved Helsingin hallinto-oikeus (forvaltningsdomstolen i Helsingfors, Finland). Ved afgørelser af 5. november 2018 forkastede denne ret disse søgsmål med den begrundelse dels, at A og B ikke

var berettiget til en afgiftsreduktion som omhandlet i § 9 i lov om afgift på alkohol og alkoholholdige drikkevarer, dels, at Republikken Finland for så vidt angår den fælles afgiftspålæggelse ikke havde gennemført artikel 4, stk. 2, andet punktum, i direktiv 92/83 og ikke var forpligtet dertil.

10 A og B anlagde hver især søgsmål ved Korkein hallinto-oikeus (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Finland).

11 Denne ret har anført, at der ikke er noget entydigt svar på spørgsmålet om hvorvidt, en medlemsstat, som anvender reducerede punktafgiftssatser på øl fremstillet i små uafhængige bryggerier som omhandlet i artikel 4 i direktiv 92/83, også skal anvende dette direktivs artikel 4, stk. 2, andet punktum, eller om det er op til den pågældende medlemsstats skøn, om den vil anvende sidstnævnte bestemmelse.

12 På denne baggrund har Korkein hallinto-oikeus (øverste domstol i forvaltningsretlige sager) besluttet at udsætte sagerne og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål, der er affattet enslydende i sagerne C-221/20 og C-223/20:

»1) Skal artikel 4 i direktiv [92/83] fortolkes således, at en medlemsstat, som i henhold til denne bestemmelse anvender reducerede punktafgiftssatser på øl, der er brygget af små uafhængige bryggerier, også skal anvende den i direktivets artikel 4, stk. 2, andet punktum, indeholdte bestemmelse om fælles afgiftspålæggelse på små bryggerier, eller er anvendelsen af sidstnævnte bestemmelse op til den pågældende medlemsstats skøn?

2) Har artikel 4, stk. 2, andet punktum, i direktiv [92/83] direkte virkning?«

Retsforhandlingerne for Domstolen

13 Domstolens præsident har ved afgørelse af 14. juli 2020 besluttet at forene sagerne C-221/20 og C-223/20 med henblik på den skriftlige og den mundtlige forhandling samt dommen.

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

14 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 4, stk. 2, andet punktum, i direktiv 92/83 skal fortolkes således, at denne bestemmelse obligatorisk skal gennemføres af en medlemsstat, som anvender reducerede punktafgiftssatser på øl fremstillet i små uafhængige bryggerier som omhandlet i dette direktivs artikel 4, stk. 1, og artikel 4, stk. 2, første punktum.

15 Det skal indledningsvis bemærkes, at sagsøgerne i hovedsagerne, uden formelt at bestride, at de foreliggende anmodninger om præjudiciel afgørelse kan antages til realitetsbehandling, i deres indlæg i det væsentlige har gjort gældende, at i modsætning til, hvad der fremgår af de i denne doms præmis 8 omhandlede efteropkrævningsafgørelser af 9. december 2016, følger det ikke af det lovgivningsarbejde, der førte til vedtagelsen af de bestemmelser, der er gengivet i denne doms præmis 5 og 6, at artikel 4, stk. 2, andet punktum, i direktiv 92/83 ikke er blevet gennemført i finsk

ret. Tilsvarende har Europa-Kommissionen i sine skriftlige indlæg rejst spørgsmålet om, hvorvidt disse bestemmelser, i lyset af deres ordlyd, kunne udgøre en gennemførelse af denne artikel 4, stk. 2, andet punktum.

16 Det skal imidlertid bemærkes, at det i henhold til fast retspraksis ikke tilkommer Domstolen at udtale sig om fortolkningen af nationale bestemmelser, idet en sådan fortolkning nemlig henhører under de nationale retters enekompetence (jf. i denne retning dom af 5.6.2018, Grupo Norte Facility, C-574/16, EU:C:2018:390, præmis 32 og den deri nævnte retspraksis).

17 Domstolen har således ikke kompetence til at tage stilling til spørgsmålet om, hvorvidt bestemmelserne i § 9, stk. 3, i lov om afgift på alkohol og alkoholholdige drikkevarer i den affattelse, der var gældende før den 1. januar 2015, og i den affattelse, der har været gældende fra denne dato, udgør en gennemførelse af artikel 4, stk. 2, andet punktum, i direktiv 92/83.

18 Det påhviler den derimod at besvare det spørgsmål, som den forelæggende ret har forelagt, med udgangspunkt i denne rets antagelse af, at artikel 4, stk. 2, andet punktum, i direktiv 92/83 ikke er blevet gennemført i finsk ret.

19 I denne henseende skal det indledningsvis bemærkes, at der ved fortolkningen af en EU-retlig bestemmelse ikke alene skal tages hensyn til den omhandlede bestemmelses ordlyd, men også til bestemmelsens kontekst og den generelle opbygning af det regelsæt, hvori bestemmelsen indgår, såvel som de formål, som dette tilstræber (dom af 30.1.2020, Tim, C-395/18, EU:C:2020:58, præmis 36 og den deri nævnte retspraksis).

20 I overensstemmelse med artikel 4, stk. 1, i direktiv 92/83 kan medlemsstaterne for øl, der brygges af små uafhængige bryggerier, som ikke producerer mere end 200 000 hl øl om året, anvende reducerede punktafgiftssatser, idet disse reducerede satser ikke må ligge mere end 50% under den normale nationale punktafgiftssats.

21 Hvad angår dette direktivs artikel 4, stk. 2, præciseres det i denne bestemmelses første punktum, at et lille uafhængigt bryggeri er et bryggeri, der er juridisk og økonomisk uafhængigt af andre bryggerier, og som benytter lokaler, der er fysisk adskilt fra andre bryggeriers lokaler og ikke drives på licens, og det tilføjes i denne bestemmelses andet punktum, at »[v]ed samarbejde mellem to eller flere små bryggerier med en samlet årlig produktion på ikke over 200 000 hl kan disse imidlertid behandles som et enkelt lille uafhængigt bryggeri«.

22 Det følger af ordlyden af artikel 4, stk. 2, i direktiv 92/83, og navnlig af adverbiet »imidlertid«, der fremgår af dette stykkes andet punktum, og som modificerer definitionen i bestemmelsens første punktum, at to eller flere små bryggerier, som samarbejder, uanset ordlyden af dette første punktum, kan behandles som ét enkelt lille uafhængigt bryggeri i denne bestemmelses forstand, uafhængigt af, om der består et juridisk eller økonomisk afhængighedsforhold mellem dem, forudsat at disse små bryggerier reelt udgør ikke en økonomisk koncern, hvis produktion overstiger de i det nævnte direktivs artikel 4 fastsatte mængder. Formålet med uafhængighedskriteriet er nemlig at sikre, at den reducerede punktafgift faktisk kommer bryggerier, hvis størrelse er et handicap, til gode, og ikke bryggerier, der tilhører en stor koncern (dom af 2.4.2009, Glückauf Brauerei, C-83/08, EU:C:2009:228, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).

23 Desuden har Domstolen udtalt, at direktiv 92/83 tilsigter at undgå, at anvendelsen af reducerede punktafgifter indrømmes bryggerier, hvis størrelse og produktionskapacitet kan ligge til grund for fordrejninger på det indre marked (dom af 2.4.2009, Glückauf Brauerei, C-83/08, EU:C:2009:228, præmis 26). Et sådant formål tilsidesættes imidlertid på ingen måde ved at anvende reducerede punktafgiftssatser på øl, der er brygget af to eller flere små bryggerier, hvis samlede produktion ikke overstiger de i dette direktivs artikel 4 fastsatte mængder.

24 Når dette er sagt, kan det ikke udledes af ovenstående betragtninger, at artikel 4, stk. 2, andet punktum, i direktiv 92/83 obligatorisk skal gennemføres af en medlemsstat, som anvender reducerede punktafgiftssatser på øl fremstillet i små uafhængige bryggerier som omhandlet i dette direktivs artikel 4, stk. 2, første punktum.

25 Det fremgår således af ordlyden af artikel 4, stk. 2, andet punktum, i direktiv 92/83, og navnlig af udtrykket »kan behandles« heri, at EU-lovgiver har indført en mulighed og ikke en forpligtelse for en medlemsstat til at behandle to eller flere små bryggerier, som samarbejder, og hvis samlede årlige produktion ikke overstiger 200 000 hl, som ét enkelt lille uafhængigt bryggeri, selv om denne medlemsstat har gjort brug af den i dette direktivs artikel 4, stk. 1, fastsatte mulighed for at anvende reducerede punktafgiftssatser på øl, der er brygget af små uafhængige bryggerier, som ikke producerer over 200000 hl øl om året.

26 Denne ordlydsfortolkning af artikel 4, stk. 2, andet punktum, i direktiv 92/83 bekræftes af opbygningen af denne artikel 4 som helhed. Mens nævnte artikels stk. 1 fastsætter en mulighed for medlemsstaterne for at anvende reducerede punktafgiftssatser på øl, der er brygget af små uafhængige bryggerier, som defineret i samme artikels stk. 2, første punktum, modificerer denne artikels andet punktum således nævnte stk. 1, idet det fastsættes, at medlemsstaterne ligeledes har mulighed for at behandle to eller flere små bryggerier, som samarbejder, som ét enkelt lille uafhængigt bryggeri, forudsat at deres samlede årlige produktion ikke overstiger 200 000 hl, uanset den omstændighed, at disse bryggerier ikke er omfattet af det i dette første punktum omhandlede begreb »lille uafhængigt bryggeri«.

27 I denne henseende har Domstolen allerede fastslået, at ved at fastsætte anvendelsen af en reduceret punktafgiftssats på øl, der er brygget af små uafhængige bryggerier under visse betingelser, udgør artikel 4 i direktiv 92/83 en undtagelse fra anvendelsen af den normale punktafgiftssats for øl, således at betingelserne for anvendelse af den nævnte reducerede punktafgiftssats skal fortolkes indskrænkende (dom af 4.6.2015, Brasserie Bouquet, C-285/14, EU:C:2015:353, præmis 19).

28 Et sådant krav kræver imidlertid, at anvendelsesområdet for dette direktivs artikel 4 ikke obligatorisk udvides til at omfatte situationer, som kun er omfattet heraf på betingelse af, at medlemsstaterne har udnyttet den mulighed, som de er tillagt ved denne artikel.

29 Den fortolkning, der er omhandlet i denne doms præmis 25, er i øvrigt i overensstemmelse med den sammenhæng, hvori artikel 4 i direktiv 92/83 indgår. Domstolen har herved udtalt, at det er berettiget at tage hensyn til direktiv 92/84, der fastsætter minimumspunktafgiftssatsen for øl, hvis struktur er fastlagt af det første af disse direktiver (jf. i denne retning dom af 17.5.2018, Kompania Piwowarska, C-30/17, EU:C:2018:325, præmis 34). Det anføres i syvende betragtning til direktiv 92/84, at medlemsstaterne har forskellige metoder til beskatning af øl, og at en sådan forskel fortsat bør kunne tillades.

30 Henset til ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 4, stk. 2, andet punktum, i direktiv 92/83 skal fortolkes således, at en medlemsstat, der gennemfører den i dette direktivs artikel 4, stk. 1, fastsatte mulighed for at anvende reducerede punktafgiftssatser på øl, der er brygget af små uafhængige bryggerier, dog ikke er forpligtet til at behandle to eller flere små bryggerier, som samarbejder, og hvis samlede årlige produktion ikke overstiger 200 000 hl, som ét enkelt lille uafhængigt bryggeri.

Det andet spørgsmål

31 Henset til besvarelsen af det første spørgsmål er det ufornødent at besvare det andet spørgsmål.

Sagsomkostninger

32 Da sagens behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Syvende Afdeling) for ret:

Artikel 4, stk. 2, andet punktum, i Rådets direktiv 92/83/EØF af 19. oktober 1992 om harmonisering af punktafgiftsstrukturen for alkohol og alkoholholdige drikkevarer skal fortolkes således, at en medlemsstat, der gennemfører den i dette direktivs artikel 4, stk. 1, fastsatte mulighed for at anvende reducerede punktafgiftssatser på øl, der er brygget af små uafhængige bryggerier, dog ikke er forpligtet til at behandle to eller flere små bryggerier, som samarbejder, og hvis samlede årlige produktion ikke overstiger 200 000 hl, som ét enkelt lille uafhængigt bryggeri.

Underskrifter